

DZIELNICA NOWE MIASTO - zarys historii



Panorama Nowego Miasta, lata 1937-1939

Położone na wysokości ok. 450-480 m n.p.m. na podłożu geologicznym tworzonym przez permskie porfiry, wokół których znajdują się pokłady górnokarbońskie, piaskowce, mułowce i iłowce z pokładami węgla kamiennego, które wcześniej wyłączane były z eksploatacji jako filar ochronny. W późniejszych latach skutek trwającego wydobywania w szybach "Hermann" i "Sagen Gottes" w dzielnicy wystąpiły szkody górnicze i część budynków mieszkalnych została rozebrana, gdyż groziła zawaleniem.

Nowe Miasto jest otoczone ze wszystkich stron zielenią. Położone na zboczach Wzgórza Parkowego. Na północnej stronie rozciąga się park miejski, założony w roku 1907 o powierzchni ok. 32 ha z gospodą (d. Schillerbaude) zbudowaną w roku 1911. W 1946 roku przejęta przez harcerzy, stąd nazwa "Harcówka", od 1947 roku funkcjonuje jako schronisko turystyczne. Obok schroniska w latach 1950-1959, czynny tu był prywatny ogródek zoologiczny, ze zwierzętami głównie rodzimymi, m.in.: niedźwiedź brunatny, sarny, wilk; była też łama.

W latach pięćdziesiątych jeden z 27 prywatnych ogródków w Polsce, założony i prowadzony przez działacza harcerskiego Alojzego Ciasnochę (1921-2003).

Główną osią komunikacyjną Nowego Miasta jest ulica Marszałka Józef Piłsudskiego, która rozciąga się od Placu Tuwima do Placu Górnika.

Infrastruktura miejska Nowego Miasta jest dobrze rozwinięta. Funkcjonują tu: szkoły, w tym szkoła tzw. "Tysiąclatka" (PSP nr 23), przedszkola, żłobek, domy dziecka, szpital, komisariat policji, biblioteki, kluby sportowe, ośrodek szkoleniowy z zapleczem hotelowym, kościół rzymskokatolicki oraz wiele zakładów usługowo-handlowych, m.in. apteki, filia poczty, do lat 80-tych XX wieku przy ulicy Staszica 5 funkcjonowało kino "Oaza".

Nowe Miasto jest dobrze skomunikowane, zarówno ze Śródmieściem jak też z sąsiednimi dzielnicami, liniami komunikacji miejskiej (linia nr 4, 5, 15) i prywatnej (102).



Obecna ulica Piłsudskiego, lata 1935 - 1940

Nowe Miasto, reprezentacyjna dzielnica, a właściwie osiedle Wałbrzyska zaplanowane przez Josefa Herman Stubben, radcę budowlanego w roku 1904. Dzielnica położona w niewielkiej odległości od centrum miasta. Zbudowana na dobrach ziemskich nabytych w Starym Zdroju i prywatnej działce. Jak nazwa sugeruje dzielnica planowana była od początku nie tylko jako dzielnica mieszkaniowa ale miała być "w pewnym sensie niezależnym organizmem miejskim, wyposażonym w podstawowe funkcje usługowe – sklepy i szkołę" /B.Ludwig/.



Tzw. serpentina, lata 1925-1930

Nowe Miasto uzyskało pierwsze połączenie miejską koleją elektryczną, (linią tramwajową) nr 5 w roku 1920, w roku 1937 przedłużono ją do Rusinowej.

Na terenie Nowego Miasta do dziś można zobaczyć ślady dawnych kamieniołomów, m.in. przy ulicy Lotników w Parku im. Króla Jana III Sobieskiego i ul. Kunickiego.



Obecna ulica Piłsudskiego, lata 1910 - 1918

Na terenie Nowego Miasta znajdują się:

- stadion sportowy wybudowany 1926 obok, którego wybudowano, dziś już nieistniejący, basen z trzema misami, w tym jedną z głębią o głębokości ok. 6 m.
- mauzoleum wybudowane w latach 1935-1938 na północnym zboczu pasma Niedźwiadków, w północnej części Gór Wałbrzyskich na płaskowyżu, polanie – Wzgórzu V Festiwalu (tak zwanego od 1955 r.)

Nowe Miasto z placem Tuwima w Śródmieściu łączy "serpentina" o różnicy poziomu wynosząca 37 metrów.

Opracowała:

Elżbieta Kwiatkowska-Wyrwisz
(Fundacja Museion)

Bibliografia:

Bogna Ludwig "Osiedla mieszkaniowe w krajobrazie wałbrzyskiego okręgu górniczo-przemysłowego (1850-1945)", Kronika Wałbrzyska, t.2 (1981), t.4 (1985)
Słownik geografii turystycznej Sudetów. T. 10, Góry Wałbrzyskie, Pogórze Wałbrzyskie, Pogórze Bolkowski,
Wałbrzych na dawnej karcie pocztowej, Wałbrzych Szczawno-Zdrój, Wałbrzych w ikonografii.

**Zapraszamy do udziału
w konkursach plastycznych
"Moje miasto", "Ulica Piłsudskiego"
oraz w quizie o dzielnicy Nowe Miasto.**



Dla zwycięzców atrakcyjne nagrody!!!